

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ЗДОРОВ'Я

НАВЧАЛЬНИЙ-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (ФІЛІЯ)

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ,
СПРЯМОВАНІ
НА ЗБЕРЕЖЕННЯ
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

Збірник статей VII науково-практичної
Internet-конференції
з міжнародною участю,

*присвячена пам'яті
професора О. В. Пешкової*

**23-24 квітня, 2026
м. Харків**

УДК 615.825:616.711.1-001

ДИНАМІКА БОЛЬОВОГО СИНДРОМУ ТА ЯКОСТІ ЖИТТЯ У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ТРАВМАМИ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

DYNAMICS OF PAIN SYNDROME AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH CERVICAL SPINE INJURIES DURING PHYSICAL THERAPY

*Савченко М. С., Галашко В. В.
Savchenko M. S., Galashko V. V.*

*Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна
National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine, Kharkiv, Ukraine*

Анотація. У дослідженні підтверджено результативність методики специфічної корекції в межах реабілітації осіб із цервікальною травмою. Використання Міжнародної класифікації функціонування дало змогу розробити індивідуальні реабілітаційні стратегії, що сприяли стійкій редукції болю та зменшенню функціональних обмежень протягом чотирьох місяців спостереження. Доведено, що запропонований підхід позитивно впливає на кінематику шийного відділу та сприяє нормалізації показників кута Кобба.

Ключові слова: фізична терапія, цервікальна травма, хлистова ушкодження, специфічна корекція хребта, менеджмент болю, якість життя пацієнтів.

Annotation. The study confirmed the effectiveness of the specific correction technique in the rehabilitation of individuals with cervical trauma. The use of the International Classification of Functioning made it possible to develop individual rehabilitation strategies that contributed to a sustained reduction in pain and functional limitations during four months of observation. It was proven that the proposed approach has a positive effect on the kinematics of the cervical spine and contributes to the normalization of Cobb angle indicators.

Key words: physical therapy, cervical trauma, whiplash injury, specific spinal correction, pain management, quality of life of patients.

Вступ. Травматичні ушкодження шийного відділу хребта є частою причиною госпіталізації внаслідок ДТП, побутових і спортивних травм. Реабілітація при таких станах базується на комплексному застосуванні фізичної терапії: масажу, електролікування, мобілізацій та вправ [1]. Особливе місце посідають хлистові травми (ХТ) та асоційовані з ними розлади [2], що є найпоширенішим наслідком аварій [3]. Біомеханічно ХТ супроводжується інтенсивною передачею енергії через

тканини шиї, що спричиняє пошкодження від розтягнень до переломів і травм спинного мозку [4].

Терапевтичні вправи прискорюють відновлення та зменшують інтенсивність болю і функціональних обмежень [5]. Активна кінезіотерапія протягом 4–6 тижнів стабільно знижує рівень інвалідизації пацієнтів із ХТ [6]. Попри це, консенсусу щодо оптимальної методики лікування досі не досягнуто через прогалини в дослідженнях [7].

Високошвидкісні низькоамплітудні маніпуляції демонструють ефективність при цервікалгіях. Рекомендовано поєднувати мобілізації з мультимодальними підходами: навчанням пацієнтів та вправами [8]. Проте через дефіцит даних про віддалені результати та низьку якість наявних доказів, перевага маніпулятивних технік над традиційною терапією залишається остаточно не підтвердженою.

Мета дослідження — оцінити динаміку больового синдрому та показників якості життя у пацієнтів з гострою травмою шийного відділу хребта під впливом методики специфічної корекції в порівнянні зі стандартною програмою реабілітації, а також визначити її середньострокову та довгострокову ефективність (через 15, 30 та 120 днів після початку втручання).

Матеріали та методи. Методологія дослідження включала аналіз літератури, збір анамнезу та застосування категорій МКФ. Оцінювання інтенсивності болю (ВАШ), функціонального стану (NDI) та амплітуди рухів у шиї здійснювалося під час первинного огляду та повторно на 15-ту, 30-ту і 120-ту добу реабілітації. Програма моніторингу також охоплювала контроль психоемоційного статусу (шкала HADS) та рентгенометрію шийного лордозу за методикою Кобба.

Отримані результати. У ході дослідження було встановлено, що гостра травма шийного відділу хребта призводить до формування адаптивних дисфункцій у глибоких м'язах шиї, що зумовлює стійкий біль та обмеження мобільності. Для моніторингу реабілітації було застосовано комплексний підхід на основі категорій

МКФ, що дозволило розробити біопсихосоціальний профіль пацієнта, який інтегрує фізичні порушення (цервікалгія), функціональні дефіцити (труднощі у роботі d850 та побуті d640) та психоемоційні чинники.

Первинна оцінка засвідчила однорідність вибірки: середній рівень болю за ВАШ становив 6,5 бала, а рівень інвалідизації за NDI — 46–47%, що відповідає помірній інвалідності. Впроваджена методика спеціальної техніки корекції (СТК) продемонструвала високу клінічну та економічну раціональність: лише три сеанси СТК в основній групі (ОГ) забезпечили результати, що перевищували показники двадцяти сеансів стандартної програми у контрольній групі (КГ). Такий ефект зумовлений цілеспрямованим нейрофізіологічним впливом на ключові сегменти C2/C3, C5/C6 та T1/T2.

Аналіз динаміки на 15, 30 та 120 добу підтвердив стабільний прогрес одужання в обох групах ($p < 0,005$), проте в ОГ зафіксовано суттєвіше зниження інтенсивності болю (до 2,05 бала) та краще функціональне відновлення (NDI 13,5%) у довгостроковій перспективі. Зокрема, методика СТК забезпечила статистично значуще покращення амплітуди згинання ($p = 0,041$) та латерального нахилу ($p = 0,022$). Важливим результатом стало доведене відновлення фізіологічного лордозу за кутом Кобба лише в ОГ (взаємодія «Терапія × Час», $p = 0,037$), що свідчить про реальну структурно-топографічну перебудову шийного відділу під впливом маніпуляцій. Окрім фізичного відновлення, у пацієнтів ОГ спостерігалось виражене зниження рівнів

тривоги та депресії (до 5,0 та 2,3 бала відповідно), що пов'язано зі швидким поверненням до активного соціального життя та високою задоволеністю обраним форматом лікування.

Висновки. Методика СТК є високоефективним інструментом, що забезпечує не лише симптоматичне полегшення, а й структурно-функціональне відновлення шийного відділу хребта при ТШВХ.

Список використаних джерел

1. Clinical epidemiology, management and outcomes of traumatic cervical spinal-cord and spine injuries: a systematic review of 1645 pooled cases / P. T. Jaja, L. Iroegbu-Emeruem, I. Kulsoom, A. Odeku. *Journal of neurosurgical sciences*. 2025. Vol. 69, No. 2. P. 187–199. DOI: <https://doi.org/10.23736/S0390-5616.25.06404-5>
2. Pathology and Treatment of Traumatic Cervical Spine Syndrome: Whiplash Injury / N. Tanaka et al. *Adv. Orthop*. 2018. Vol. 2018. Art. 4765050. DOI: <https://doi.org/10.1155/2018/4765050>
3. Motor vehicle collision characteristics and hospitalization outcomes associated with mild traumatic brain injury and concomitant whiplash injury / V. N. Vattipally et al. *Neurosurg. Focus*. 2024. Vol. 57. Art. E14. DOI: <https://doi.org/10.3171/2024.4.FOCUS24146>
4. Are manual therapies, passive physical modalities, or acupuncture effective for the management of patients with whiplash-associated disorders or neck pain and associated disorders? An update of the Bone and Joint Decade Task Force on Neck Pain and Its Associated Disorders by the OPTIMA collaboration / J. J. Wong et al. *Spine J*. 2016. Vol. 16. P. 1598–1630. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.spinee.2015.08.024>
5. The effectiveness of conservative management for acute whiplash associated disorder (WAD) II: A systematic review and meta-analysis of randomised controlled trials / T. Wiangkham et al. *PLoS ONE*. 2015. Vol. 10. Art. e0133415. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0133415>
6. Is exercise effective for the management of neck pain and associated disorders or whiplash-associated disorders? A systematic review by the Ontario Protocol for Traffic Injury Management (OPTIMA) Collaboration / D. Southerst et al. *Spine J*. 2016. Vol. 16. P. 1503–1523. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.spinee.2014.02.014>
7. Exercise therapy for whiplash-associated disorders: A systematic review and meta-analysis / B. Chrcanovic et al. *Scand. J. Pain*. 2021. Vol. 22. P. 232–261. DOI: <https://doi.org/10.1515/sjpain-2021-0064>
8. Do Subjects with Whiplash-Associated Disorders Respond Differently in the Short-Term to Manual Therapy and Exercise than Those with Mechanical Neck Pain? / M. Castaldo et al. *Pain Med*. 2017. Vol. 18. P. 791–803. DOI: <https://doi.org/10.1093/pm/pnw266>

Відомості про авторів/Information about the Authors

1. **Савченко Микола Сергійович**, здобувач вищої освіти спеціальності 227 Терапія та реабілітація спеціалізації 227.01 Фізична терапія освітньої програми Терапія та реабілітація, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

Savchenko Mykola Serhiyovych, 2nd year master's degree student, specialty 227 «Therapy and Rehabilitation», educational program Physical Therapy, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

2. **Галашко Валерія Валеріївна**, Ph.D з освітніх, педагогічних наук, доцент ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

Halashko Valeriia, Ph. D. in Education, docent of the Department of physical rehabilitation and health, National University of Pharmacy, m. Kharkiv, Ukraine.

e-mail: valeriasikora1@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9907-643X